

A varázslatos hang

Volt egyszer egy békebeli világ. Postakocsik szelték át, kíváncsi utazók indultak felfedezőutakra, az útszéli fogadókban mosolyogva szolgálták ki őket, házi koszt illata szállt a levegőben, titokzatos történeteket meséltek a rémüldöző öregek, és éjszakánként valódi kísértetek tűntek föl a temetőkben. Meg lehetett fejteni az álmok jelentését, szerelmespárok andalogtak az őszi avarban, miközben ökörnyal úszott a levegőben, s messziről sejtelmes harangszót hozott a simogató szellő.

Tényleg volt ilyen világ? Vagy egy látomásos író képzeletéből kelt életre? Egy íróból, aki fogaton indult Budapestről a Balaton felé, mert híret vette, hogy lefejtették az újbort, s közben gáláns kalandokba bonyolódott. Ez az író a kávéházból kidobálta a kötekedő katonatisztet, aztán visszaült a velős csont mellé. Félig hunyt szemmel álmodott a békebeli Magyarországról, amelyet nem szabdaltak háborúk és pártharcok, s amikor estefelé hazaballagott, sötétség fogadta, mert adóssága miatt kikapcsolták a villanyt. Hogy volt képes ennyit dolgozni? – ez rejtély. Hány műve lappang különféle újságok elsárgult lapjain, a hajdanvolt tárcarovatban? – nem tudhatjuk. Temetésén cigányzenekar húzta, utolsó napjáról *Márai Sándor* írta az egyik legszebb magyar regényt. Szindbád hazament, magával vitte különleges író-sága titkát, s vele együtt merült a sírba varázslatos világa, s az a különleges, fátyolos hang is, amely legfeljebb *Tóth Árpád* verseiben hallható.

Krúdy Gyulának hívták. *Fráter Zoltán* róla írt könyvének címlapján fiatal- és öregkori arcképe tekint ránk. Fiatalon tele kalandvággyal, a Nyírségből érkezett Budapestre – any-

nyi írotársához hasonlóan – szerencsét próbálni valamelyik redakcióban. És idősen, rengeteg keserű tapasztalat birtokában, betegségekől megtörten, nyomorúságtól megpróbálva, de akkor is öntudatosan. Mert az egyik legnagyobb prózaírónk volt, aki magával hozta a századvégi próza új ízeit, s azokat gazdagította egész élete során. Mintha költő lett volna, saját, öntörvényű világot teremtet, a béke birodalmát, felkerekedő, útra kelő hősökkel, akik arra figyelmeztetnek, hogy az élet egy utazás, és sosem szabad eltévesztenünk a célt, jöllehet hollétét nem láthatjuk pontosan.

Olvassuk ma *Krúdyt*? Talán. Holnap is olvasni fogjuk? Ki tudja. Észre sem vesszük, hogy közben egy világot veszítünk el, amelyet nyugalom, bölcsesség, szemlélődésre való készség és a szépségre való nyitottság kormányzott. Ma nem ilyen világot élünk. *Alvinczy Eduárd* nyilván kiábrándultan szemlélődne utazásai során, s kedvetlenül kérdezné, hová lettek az életnek azon értékei, amelyeket ő ismert. Hiába várna választ, a megkérdeszettek továbbszáguldanának érvényesülésük útján.

Márai Krúdyt idézve érzekelte a szokások változását, amely az erkölcsi válság tükröképe volt. Az ő *Szindbádja* idegenként kalandozott a városban, amely hajdan meghitt otthona volt. Ismerjük-e egyáltalán a „meghitt” szó jelentését...? Szoktunk még tünődni az élet értelmén, mint az író hősei tették?

Olvassom *Fráter Zoltán* pompás kis könyvét, s mintha egy búcsúszimfónia szomorúság csellóhangját hallanám. Pedig milyen fontos volna egyet-mást magunkkal hozni ebből a világból!

Rónay László